

UJ KELET

ZSIDÓ • POLITIKAI • NAPLAP

A békeszerződés Franciaország életkérdése Sir Herbert Sámuel

Lyon, szept. 17. Giolitti és Millerand főismertek, hogy a politikai és morális rend helyreállítása csak a békeszerződések méltányos és őszinte végrehajtása alapján történhet. Ezek a szerződések az új nemzetközi viszonyok sarkkövei. A győzők méltányosan, a legyőzöttek lojálisan kell, hogy eljárjanak. A versaillesi szerződés végrehajtása Franciaországra nézve életbevágó szükség és az abban foglalt kötelezettségek teljesítésétől függ, hogy az illető nép részvesz-e a nemzetek koncertjében.

Millerand és Giolitti Lloyd Georgehoz

Lyon szept. 17. Millerand és Giolitti utolsó tanácskozásánál jelen volt Boninlongare, párisi olasz nagykövet, Barrère, római francia

nagykövet, továbbá Aliotti báró és Bertheion. A tanácskozás befejeztével a következő táviratot küldték Lloyd Georgenak: Giolitti és Millerand nem akarnak elválni anélkül, hogy Lloyd George öccselencijának legszivélyesebb, legbarátságosabb üdvözlőit ne küldjék. Az olasz és francia miniszterelnökök az általános elvekre nézve, teljesen egyetértenek, valamint arra nézve is, hogy a szoros együttműködés Anglia, Franciaország és Olaszország között felette szükséges az európai problémák szabályozásánál és a népek közötti béke és normális viszonyok helyreállításánál.

(Az Uj Kelet ma táviratot közölt az aix-les-bainsi tárgyalások befejezéséről. Most kaptuk meg a nevezetes üdvözlő-távirat szó szerinti szövegét.)

A belga-francia fegyverszövetség

Lyon, szept. 16. A belga külügyminiszter a belga-francia katonai egyezményre vonatkozólag kijelentette, hogy ez csak abban az esetben lép hatályba, ha Németország akár Belgiumot, akár Franciaországot meglepetészerűen megtámadja. A „Westminster-Gazette” szerint ez az egyezmény nyomban a Rajna balpartjának kiürítése után lép életbe.

Harcéri jelentések

Moszkva, szept. 16. (Damian). Hadijelentés szeptember 14. Kobrintól északra makacs harcok. Vladimir-Volinszknál és a Bug mentén folyik a harc. Rohatynt újból elfoglaltuk. A Krimben Verchna Tokmaensknél erős ellenséges haderőket visszavertünk.

Varsó, szept. 16. (Damian). Hadijelentés szeptember 14. A Rohatyn vidékén benyomult bolsevista csapatokat a Svirz-folyó vonalán megállítottuk. Sokal vidékén átkeltünk a Bugon és bevettük Vladimir-Volinszkyt, miközben 3000 foglyot ejtettünk. Brestlitovsknál, valamint ettől északra fokozottab harc tevékenység. A front többi részén Suvalkiig helyi harcok ránk nézve kedvező eredményekkel. A litvánok tegnap

Fölemelték a marhahus maximális árát

Egy kiló élőmarha 10 lei

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Cluj-Kolozsvár, szept. 17. A közéletmezés ügye maig vajudott. Ma már némi megoldást láttak a fontosabb élelmicikkek ára vonatkozásilag. A polgármester az ármegállapító bizottságok, a közéletmezési osztály mind azon fáradozik, hogy egyelőre élelem legyen a városban; a maximálás ügye ráér még.

A város ma ajánlatot kapott nyolevan hizott marha szállítására, amely a város szükségletét fél hónapra elégitené ki, beleszámítva természetesen, hogy szárnyas és sertés is megfelelő mennyiségben érkezne attól a perctől kezdve, mikor marhahust árulnak a városban.

Dr. Dandea tanácsos, akihez az ajánlat jött, munkatársunknak a következőket mondotta:

— Hizott marhára kuptunk éppen most ajánlatot, azonban az élő marha kilóját tíz lei-

reggel, dacára az általuk bejelentett fegyverszünetnek, megtámadtak bennünket. A támadást visszavertük és nyomulunk előre.

A hadiszállítások ellen

Bern, szept. 15. A svájci föderatív tanács elnöksége elrendelte, „hogy akadályozzák meg minden municiószállítást Svjcon keresztül”. A rendeletet közlik az összes európai kormányokkal. (Kurir.)

Lloyd George és Kamenev tárgyalásai

Horsea, szept. 16. Lloyd George kijelentette Kamenev előtt, hogy a kereskedelem fővétele Oroszországgal attól függ, hogy megtartja-e a szovjetkormány azt az ígérését, hogy Angliában semmiféle bolsevista propagandát nem fog úzni. Angol körökben azt hiszik, hogy Kamenev nem tér többé vissza Londonba és hogy a londoni orosz delegációnak az élén Krassin marad.

Harcok Kisáziában

Horsea, szept. 16. Konstantinápolyból jelentik a „Daily Mail”-nek, hogy az angol és görög csapatok minden kísérlete, hogy Mustafa Kemal csapatait állásaiból kiverjék, meghiúsult. A harcok Ismid tájékán folyamatban vannak.

vel. Ez azt jelenti, hogy olcsóbban semmiképen sem lehet kapni és valószínűleg ennél drágább áron kell majd beszerezniök a mészárosoknak is marhaszükségletüket. A vágott marhahus ára tehát tízenkét-tizenhárom lei lesz, vagyis ötven százalékkal drágább a maximálnál.

A vendéglői árakat az összegyűjtött adatok alapján módosítani fogjuk. A sülték árát szabályozni fogja a nyershus ára. Egy félkiló nyershus mészárszéki ára lesz a sülték árának az alapja. A többi husétel, a pörkölt stb. 20—30 százalékkal lesz olcsóbb a sülténél. A főzelekek maximálása körül alig lesz változás, minthogy a falusjak megfelelő mértékben látják el a piacot főzelekkel. Ezt a cikket, amely romlandó, a piacon is maximális áron adják, tehát a vendéklősök számára sem tehetünk kivételt.

Hétlőn dönteni fognak az új maximális árakról. Bizonyos, hogy a husarak után fog igazodni a szárnyasok ára is.

Életünk gyermekeinkben teljesül. Magunknak adjunk, ha a Tarbutnak adjunk!

A Londonban megjelenő „Zeit” című poszeccionista újságban Morris Mayer tollából rövid biográfia jelent meg Zsidóország kormányzójáról, Sir Herbert Sámuelről. A rövid életrajzot, mely kétségkívül minden zsidót érdekelni fog, a következőkben szó szerinti fordításban adjuk.

Sir Herbert Sámuel 1870. év november 6-án Liverpoolban született, azonban már gyermekkorú nevelését Londonban nyerte. Iskolai tanulmányait londoni a „University College School”-ban kezdte meg. Még tanu mánýevei alatt beutazta az amerikai Egyesült Államokat és tanulmányutja végeztével az oxfordi egyetemre iratkozott, ahol iskolai kiképzését be is fejezte. Az utolsó egyetemi vizsgáján, melyen 1893. évben esett keresztül, az új kor történelméből az egyetem elsőosztályu kitüntetését nyerte el. Herbert Sámuel már egyetemi tanulmányai idején is erősen foglalkozott a politikával és lelkes szószólója volt az angol liberális pártnak. Husz éves volt akkor, amikor mint a Russel club elnöke az oxfordi egyetem legfontosabb liberális intézményét vezette. Ugyancsak már ilyen fiatal korában kitűnt nagy szónoki tudásával, mely képessége további politikai pályáján elért nagy eredményekhez is erősen hozzájárult. Sámuel már ifjkorában szoros érintkezésbe került az angolországi parlamenti liberális párt vezetőivel, különösen Mr. Asquith-tel, aki a Sámuel-Montague családdal már régibb idő óta bizalmas viszonyban állott. A liberális párt vezetői a fiatalemberben az angolországi liberális politika horizontjának egy ujjonnan feltűnt csillagát látták. Még alig volt huszonkét esztendőse, midőn felajánlották neki, hogy az épen akkor lezajlott képviselőházi választások alkalmából jelöltesse magát South Oxfordhireben. Sámuel elfogadta a jelölést és az ifjuság teljes lelkesedésével vetette magát bele a politikai küzdelembe. Nem sikerült győznie. A konzervatív párt akkori időben, különösen az alföldi kerületekben és kiálómódon az oxfordi választók között igen erős volt és teljesen lehetetlen volt, hogy bármiféle liberális jelölt győztesen kerüljön ki a választási küzdelemből. Herbert Sámuelnek mindenesetre sikerült az, hogy a konzervatívok többségét erősen redukálja.

1895. évben Sámuel a „Home Courtress Liberal Federation” tiszteletbeli titkárává választották. Ez annyit jelent, hogy alig huszonöt esztendőse korában reábizták Angolország legfontosabb liberális szervezetének vezetését. Az 1900. évi ugynevezett „Khaki” választások alkalmával, melyek a délafrikai háboru hatása alatt zajlottak le, amikor az ultrapatriotizmus és jingoizmus valóságos orgiát ült az országban, Herbert Sámuel mint a liberális párt jelöltje újra fellépett South Oxfordhireben. Ez alkalommal sem sikerült győznie, azonban konzervatív ellenfelének választói táborát újra erősen csökkentette, ami ezeknél a választásoknál meglehetősen nagyjelentőségű volt.

Ezután már igen gyorsan kinálkozott az alkalom, hogy mint képviselő bejusson az angol parlamentbe. 1902-ben Cleveland és Yorkshire képviselője lemondott mandátumáról és a liberális párt úgy határozott, hogy Herbert Sámuelnek ajánlja fel a kerületet. Cleveland munkások által lakott kerület. A választók többsége bányamunkásokból áll és épen azért Sámuel tartották a legalkalmasabb jelöltnek, mert a Trade-Union kérdésekben való közismert

nagy jártassága, valamint a munkások iránt érzett meleg szimpátiája országsszerte mindenki előtt köztudomású volt. A választások előtt egy ideig az a hír járta, hogy a bányamunkások saját jelöltjüket akarják felléptetni Clevelandban. Mikor Herbert Samuel ezt meghallotta, kijelentette, hogy ebben az esetben nem fogadja el a jelöltséget, mert munkásjelölt ellen nem kíván küzdeni. Népszerűségét ez a viselkedése még csak növelte. A bányamunkások nem állítottak külön jelöltet, és Herbert Samuelt éppen a harminckettedik születése napján óriási szótöbbséggel megválasztották a kerület képviselőjévé. Cleveland kerületet Samuel tizenhét évén keresztül képviselte az angol parlamentben, egészen az 1919. évi általános választásokig. Képviselővé történt megválasztásának évében Herbert Samuel egy könyvet írt és jelentetett meg „A liberalizmus, alapvető elvei és annak programja” címmel. Ez a mű a mai napig is egyik legjelentékenyebb ilyen irányú angol politikai könyv. Samuel további irodalmi munkássága többnyire csak újságcikkekben merült ki. Tulságosan benne volt a praktikus politikai élet forgatagában, semhogy teoretikus munkákkal foglalkozhatott volna. A liberalizmusról írt könyvéhez Mr. Asquith, a későbbi miniszterelnök írt előszót és ez maga is eléggé bizonyítja, milyen nagy jelentőséget tulajdonítottak Samuel politikai véleményének.

Herbert Samuel ifjkorában többször beutazta Európát és Afrikát. Többek között acionista történelemből is ismert afrikai Uganda területet is beutazta és általában az afrikai kérdésben őt ismerték el a legnagyobb autoritásnak.

Közvetlenül képviselővé való választása után, mint elsőrangú vitászónok tűnt fel az angol alsóházban. Mikor az 1905. esztendőben a Mr. Balfour miniszterelnöksége alatt álló konzervatív kormány megbukott és Campbell-Banerman liberális miniszteriuma vette át a kormányt, a miniszterelnök belügyi államtitkárrá nevezte ki Samuelt és a fiatal zsidó politikus előtt megnyílt az alkalom, hogy nagy képességeit törvényalkotásával bebizonyítsa. Nyílt titok az, hogy Herbert Gladston belügyminiszter törvényjavaslatait, melyek az országban igen mélyreható reformokat vittek keresztül, a belügyi államtitkár, Herbert Samuel csinálta. Az 1906. esztendei általános választások alkalmával Samuelt már ellenjelölt nélkül választották meg Clevelandban, minthogy az ellene való kandidálás teljesen reménytelen lett volna. Ilyen gyors és biztos menetben vált teljessé Zsidóország jelenlegi kormányzójának angol politikai pályafutása.

Zsidó középiskola Nagyváradon

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Kolozsvár, szept. 16. Ma érkezett vissza Bukarestből dr. Silbermann Jenő nagyváradai mérnök a Zsidó Nemzeti Szövetség megbízottja, aki Bukarestben a nagyváradai zsidóság által létesítendő zsidó középiskola engedélyezése érdekében intervenciót a vallás- és közoktatás miniszteriumnál. Az intervenció teljes eredménnyel járt, amennyiben a miniszterium a következő szövegű leiratot intézte a kolozsvári közoktatásügyi államtitkárhoz:

Bíróul No. 87488. Titkár Ur! Mellékelten van szerencsénk eredetiben megküldeni a nagyváradai zsidó hitközség kérelmét alulírottak azon kérésével, hogy a zsidóiskola megnyitását ugyanazon feltételekkel, mint amelyek mellett a temesvári zsidó liceum nyílik meg, nevezetesen a magyar nyelvnek, mint tanítási nyelvnek öt évi engedélyezésével, jóváhagyni sziveskedjék.

A miniszter helyett: M. Climescu sk. az igazgató helyettes:

Ezzel megnyílik Erdélyben immár a harmadik zsidó középiskola. Temesvár és Kolozsvár után az erdélyrészi zsidóság egyik legerősebb gócpontja Nagyvárad áll a zsidó nevelésügy és ezzel egyidejűleg az újjáéledő zsidó kultúra szolgálatába. A nagyváradai zsidó középiskolát, az ottani neolog hitközség alapítja a Zsidó Nemzeti Szövetség közreműködésével. Minden reményünk és biztositékunk meg van arra, hogy az új zsidó középiskola meg fog fe-

lelni annak a várakozásnak, mellyel Erdély zsidósága működése elé néz. Kívánatos volna, ha Erdély zsidóságát sürgős tettekre serkentené Temesvár, Kolozsvár és Nagyvárad példája és a legnagyobb anyagi áldozatokkal is lehetővé tennék a zsidó iskolák föllállítását.

Magyarország államcsőd előtt

Elbocsáják a tisztviselők felét?
— A menekültekről nem tudnak gondoskodni — Gaál Gaszton beszéde

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Wien, szeptember 16. A magyar nemzetgyűlésen az illeték- és értékpapírforgalomadó tárgyalásánál Gaál Gaszton képviselő, a kisgazdapárt egyik legjelentékenyebb tagja, szenzációs beszédet tartott, mely széles körben nagy izgalmat okozott. Gaál Gaszton Magyarország gazdasági helyzetét festette le megrázó módon.

— Sehol sem látjuk a kiadások csökkentését, — ugymond. — Ennek a nyomorult kis megcsontított országnak kétszázötvenezer tisztviselőt kell elartania. Bizonyos, hogy ebbe a kérdésbe beleavatkozni nem népszerű dolog, de amikor biztos az, hogyha ez a dolog így folyik, az állam csődjé elkerülhetetlen, akkor a minisztereknek közzivüeknek kell lenniök. Nem azt mondja, hogy a kétszázötvenezer tisztviselő felét márcól-holnapra csapják el, bár jogilag ez is helyes volna. (Nagy zaj, heves tiltakozások.) Meg kell mondani a tisztviselőknek, hogy ez a kis ország nem fogja őket tudni a jövőben tartani, tehát igyekezzenek másként elhelyezkedni.

Budavári László (Friedrich-párti): Hozzának a nagybirtokosok nagyobb áldozatot!

Gaál Gaszton: Ez fehér bol-evizmus!

Szmrecsányi György elnök figyelmezteti Gaált, hogy ezt a kifejezést ne használja.

Gaál Gaszton: Nem nevezhetem másnak ezt a felfogást. Ezután Budaváryt támadja, aki állami tisztviselői minőségében olyan pénzeket is elfogad, amelyek állását összeférhetetlenné teszik, majd folytatja fejtegetését az állam nehéz pénzügyi helyzetéről, ami képtelenné teszi az összes menekültekről való tartós gondoskodást. Vigyon megnehezítik az állam pénzügyi viszonyait a katonai kiadások. Tulságosan sok magas katonai kinevezés történt az utóbbi időben, holott az altisztek javadalmazása is óriási összegekre rug. Nem akarja ezzel azt mondani, hogy az ország ne menjen el a végső határig a védelem terén, de ez még nem jelenti azt, hogy helytelen intézkedések történjenek. Nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust hogy Operát, Nemzeti Színházat és egyéb drága intézeteket tartunk fenn, amikor az egész ország önkrejt. Nem a kultúra ellen van kifogásom, hanem azt kell megállapítanom, hogy ez a szegény ország nem bírja a fölösleges terheket, a magánvállalkozásnak kell átadni tehát ezeket a tulságosan költséges intézményeket.

A termelés fokozásának szükségességéről beszél ezután. Hat év óta hangoztatja, hogy a gabonatergalm megkötése csak a termelés esőkkenésére vezethet. Ezért van az, hogy óriási területeken nem történt meg az előkészület a föld bevetésére. Aki azt akarja, hogy elegendő gabonánk legyen, más politikát kell követnie. Hangot kell adni ama véleményének, hogy jövőre a gabonatermelésben nagy krach lesz. A gazdák ma ráfizetnek a termelésre. (Nagy zaj.) A kormány ötmilliószázezer métermázsza buza és rozs beszolgáltatását követeli a termelőktől. A helyzet az, hogy a magyar gazdák saját jól felfogott érdekükben kénytelenek a gabonatermelésről lemondani. (Felkiáltások a jobboldalon: Ne mondjon ilyet! Ne izgassa a vidéket!) A keresztény Haditerv ny csak abban különbözik a régítől, hogy nincs benne szakértelem.

Taszler Béla: Megint a zsidókat védi!

Gaál Gaszton. Egy tönkrement ország nem engedheti meg magának, hogy kereskedelmét tönkretegye, mert az javarészt zsidókézen van. A becstelenség magyar érzéssel nem lehet

törekedni. Elvárja az ország, hogy a kormány mindent kövessen el gazdasági föllendülésünk érdekében. Ha vállalkoztak rá, csinálják meg. Amikor az ország a tönk szélére áll, akkor terem az állam egy új nemességet, adómentes osztályokat, akik illeték fizetéstől mentesek. A multban, amikor az állam gazdag volt, egyetlen kormány sem mert volna a tisztviselőket az illetékfizetés alól felmenteni. Csak most mentik fel. Az ipari munkások egyes szakmában 35—40 ezer koronát keresnek évenként és ezeket sem terheli meg az állam. A ház és földbirtok az ingó tőkével szemben igazságtalannul van megróva illetékekkel. A kormány a jogrend biztosítása érdekében sem tesz meg minden lehetőt. Felmutat egy nyomda és szerző nélkül megjelent nyomtatványt, amely Budavári László indítványát tartalmazza a zsidók ellen és amelyet a hatóságok utján terjesztenek.

HIREK Sabbat Súva

Hát ez is megtörtént. Románia aranyifjúsága, a román kultúra letéteményes, Bukarest egyetemi diáksága megirigyelte budapesti kollegáinak dicsőségét és háborút indított Kolozsvár zsidó lakossága ellen. Bevert kirakatablakok és bevert zsidó koponyák jeleztek a diadalmas ifjúság portyázó utját. Ha csak ez köll, mondották a fiókhéjasok, ennyit tudunk mi is, kulturában és haladottságban felvesszük még a versenyt régi ellenfelünkkel, a magyarokkal. És valahogyan tévedésbe ne essünk: nem éretlen diákok véletlen handabandázása volt az, ami előtt sietve húzták le tegnap, a zsidó kereskedők üzleteik redőnyét és menekült mindenki ahová tudott, nem véletlen rosszhiszeműsége a végrehajtó közegeknek, hogy Kolozsvárnak és a többi erdélyi nagyobb városoknak zsidó lakossága hajléktalanul, lakásából kidobva és kenyerefosztottan vérja sorsának hovafordulását, nem véletlen események egymásra találása ez egy tervszerű és céltudatosan irányított sötét szövetkezést sejt itt a vizsgálódó szem, melynek egyetlen és nem is titkolt célja, Erdély zsidó lakosságának anyagi tönkretétele és kiűldözése. — Lesz-e Erdély zsidóságában annyi erő, hogy megküzdjön az élete ellen szövetkezett erővel? Hasonló körülmények, hasonló okokat, hasonló okok, hasonló eredményeket szülnék.

Borzalmas példaképpül áll előttünk a magyarországi zsidó nép sorsa, Balatonfüred, Orgovány és Budapest zsidó halottai jóslatosan meresztek felénk szemüket: Erdély zsidósága, vagy tudunk végső veszedelmek idején egy ekarattal összefogni és a magunk népi érdekeinkért egyesült erővel minden áldozatra készen állani, vagy pedig szétforgácsolt erővel egymást meg nem érve mondjuk el a viddujt. Talán jót akaró végzetünk intése volt, hogy a tegnapi zsidótüntetés, a tegnapelőtti zsidókilakoltatások, zsidó jaj és segítségért sikoltás éppen Sabbat súva napja előtt robbantak ki. A példák, az utádat vannak: előttünk az élet és a halál útja: lesz-e erőnk, Erdély zsidósága, az élet útját választani? Jótakaró végzetünknek talán utolsó intése volt az: Súvá Jiszraél! . . . g. j.

— Az „Uj Kelet” mai száma az ünnepre való tekintettel pénteken délután jelent meg.

— Argenteianu hivatalos útja. Megírta ma az Uj Kelet, hogy Argenteianu belügyminiszter nem érkezett meg programmszerűen 16 án este 6 órakor Kolozsvárra, hanem mintahogyan a prefekturán értesülünk, egy napi késedelemmel ma, pénteken az esti órákban fog ideérni. A késedelem oka az, hogy a Marmarosziget és Nagybánya meglátogatása nem volt programjában és ezt csak Szatmáron határozta el a belügyminiszter, a távirat pedig, amelyben elhatározásáról a kolozsvári hatóságokat értesítette, megkésve érkezett. Így azután

a belügyminiszter rosszigetet és Na 17-én Dézen át — turán fog tölteni — mellett lévő birto hali vendége lesz varra.

— Uj fron. A belügy szerint francia kö Gaston Mauillet, laja hivatalát. laKása és hivat szobának lefoglal

— Az ipa nak felfügge Kolozsvár utcáin nak felfüggesztés rendeletet már az összes lapok a kereskedelmet érdeklő ilyen fo csak négy nap. Az eltelt idő ala a kereskedők és esetben hatósági után.

— Beirat lába. Ma fejező iskolában a beira sok vidéki szülő beiratásokról, kiv tanítás megkezdé lentkezéseket a r Ferdinand) napon bármely iskola ü gositást.

— Bünto táviratozzák: A kattowitzi szövet tet, akik a sz tizenöt-tizenöt év

— Elk o birtokait. Bécs zeti Ujság” jelen törvényszék a gr levo hitbizományi csák Károly volt ki. Grecsák műkö elrendelte Károly és felbecsülést. N hosszu ideig eltar nyi uradalomban huszonnégyezer h tár már be is jel vádolt Károlyi bir u án a bíróság a bozni a birókokat ról van szó, amé élvezője, olyan m bíróság csak az ó gyon élvezetétől, esetben legidőseb jut a vagyon élve tok miatt csak hó tárgyalásokra.

— Nagy E izgatás miatt táviratozza tudosi több városában k cebányán előadás ki, mert beszédét tott. Az előadás letartóztatta és P tása most folyik.

— Román iparának főtá már arról, hogy érdekeinek egység amely hivata ve tek összességére eljárni. A kereske lapunkban fe hívá amelyre külön iparoskörök figyel

— Trock Varsóból jelentik ötiek. (Damian)

II. évf. 59. sz.

a belügyminiszter Szatmár után 16-án Mármarosszigetet és Nagybányát kereste fel. Pénteken, 17-én Désen át — ahol néhány órát a prefekturán fog tölteni — Miháti miniszter Nagyilonda mellett lévő birtokára utazik, ahol ebédre Miháli vadége lesz és csak azután jön Kolozsvárra.

— Uj francia konzul Kolozsváron. A belügyi reszorthoz érkezett távirat szerint francia konzullá kinevezték Kolozsvárra Gaston Maillot, aki két héten belül el is foglalja hivatalát. A táviratban egyben a konzul lakása és hivatali helyisége részére tizenöt szobának lefoglalását kéri.

— Az iparcikkek maximális árának felfüggesztése. Ma ragasztották ki Kolozsvár utcáin az iparcikkek maximális árának felfüggesztéséről szóló rendeletet. Ezt a rendeletet már négy nappal ezelőtt adták ki, az összes lapok megírták s elég helytelen, hogy a kereskedelmet és a közönséget egyformán érdeklő ilyen fontos rendeleteket hivatalosan csak négy nap múlva hoznak nyilvánosságra. Az eltelt idő alatt számos összeütközés támadt a kereskedők és a közönség között, ami sok esetben hatósági beavatkozást is vont maga után.

— Beiratások a zsidó középiskolába. Ma fejeződtek be a zsidó fiu- és leányiskolában a beiratások. Tekintettel arra, hogy sok vidéki szülő nem értesült kellő időben a beiratásokról, kivételes esetekben a rendszeres tanítás megkezdéséig utólag is elfogadjuk jelentkezéseket a neolog iskolában (Calea Regele Ferdinand) naponta délután 3—5 ig; ugyanott bármely iskola ügyben szívesen adunk felvilágosítást.

— Büntetnek a franciák. Lyonból táviratozzák: A francia sajtó jelenti, hogy a kaitowitzi szövetségi hadbírószak kilenc németet, akik a szövetséges csapatokra lőttek, tizenöt-tizenöt évi börtönnre ítélték.

— Elkobozzák Károlyi Mihály birtokait. Bécsből jelenti tudósítónk: A „Nemzeti Új-ág” jelenti Budapestről: A budapesti törvényesség a gróf Károlyi Mihály tulajdonában levő hitbizományi birtokok zárgondnokaként Grecksák Károly volt igazságügyminisztert nevezte ki. Grecksák működését már meg is kezdte és elrendelte Károlyi összes javainak leltározását és felbecslését. Nyilatkozata szerint ez a munka hosszú ideig eltart, miután a debreceni hitbizományi uradalomban huszezer hold szántóföld és huszonnégyezer hold erdő van. A magyar kincstár már be is jelentette igényét a hazaárulással vádolt Károlyi birtokaira. Az eljárás lefolytatása után a bíróság a kincstár javára elfogja kobozni a birtokokat, miután azonban hitbizományról van szó, amelynek Károlyi csak haszonélvezője, olyan megoldás is lehetséges, hogy a bíróság csak az ő személyét fosztja meg a vagyon élvezetétől, örököseit azonban nem. Ez esetben legidősebb öccse, gróf Károlyi József jut a vagyon élvezetéhez. A becslési munkálatok miatt csak hónapok múlva kerülhet sor a tárgyalásokra.

— Nagy Endrét Csehszlovákiában igazgatás miatt letartóztatták. Pozsonyból táviratozza tudósítónk: Nagy, Endre a főföld több városában konferanszokat tartott. Besztercebányán előadása közben nagy botrány tört ki, mert beszédében Csehszlovákia ellen igazgatót. Az előadás befejezése után a rendőrség letartóztatta és Pozsonyba kísértette. Kihallgatása most folyik.

— Románia kereskedelmének és iparának főtanácsa. Több ízben írtunk már arról, hogy a kereskedők és iparosok érdekeinek egységes védelmére főtanács alakult, amely hivatva van minden ügyben az érdekeltek összességére támaszkodva, egységesen eljárni. A kereskedelmi és ipari főtanács most lapunkban fehérvást tesz közé az érdekeltekhez, amelyre külön is felhívjuk a kereskedő- és iparoskörök figyelmét.

— Trockij fiát meggyilkolták. Varsóból jelenti: Trockij fiát Pultusban megölték. (Damian)

— A piac. A piac ma, az előző napokhoz képest egyáltalán nem javult, a felhozatal állandóan csökkenőben van. Vörös céklát, tököt, sárgarépat, fejes káposztát, valamint gombát és elegendő mennyiségben zöld babot és almát lehetett látni. A huszódék zárva voltak, a kóser mézártszék előtt pedig már hajnali 5 órakor sorban állottak az asszonyok. Sorba kellett állniuk a piacon is azoknak az asszonyoknak, akik kenyérhez akartak jutni, noha a kenyér maximálisit felfüggesztették. A főcikk: tej, vaj, tejföl és tojás nem volt látható sehol. Néhány élelmiszerparasztasszony a piac környékén lévő utcákban kínálgatta a letakart tojást olyanoknak, akikről föltételezte, hogy nem jelentik fel. A tojást egy lefért adták, de sikerült másfel lelt is elérniük. A baromfit ugyanilyen uton, de méregdrágán árulták. A rendőri ellenőrzés a piacon elég lelkiismeretes volt, de nem volt mit ellenőrizni, mert néhány zöldségféléen kívül alig kínáltak említésreméltó élelmicikket eladásra.

— A Tisza-pőr ítélete. Az Uj Kelet mai száma elsőnek közölte bukaresti tudósítónk táviratát, amelyben jelentette, hogy a budapesti hadosztálybírószak a Tisza pőr vádlottjai közül kettőt halálra, egyet tizenötévi súlyos börtönnre, egyet pedig három hónapra fogházra ítélt. A Dti. ma jelenti, hogy a vádlottak közül Sztanykovszkyt és Dobót ítélték halálra, Hüttner tizenöt évet, Vágó pedig három hónapot kapott.

— Dr. Róth Ottó kiszabadult, de nem engedik ügyvédi esküre. Temesvári tudósítónk jelenti: Dr. Róth Ottót, a Bánát volt kormánybiztosát Argentoián belügyminiszter rendelkezésére, vasárnap szabadon bocsátották. A miniszter kihallgatáson fogadta a munkaszervezt s ez alkalommal Goitz államügyész jelentést tett arról, hogy dr. Róth ellen semmiféle eljárás nincs, csak a közigazgatási hatóság rendelkezése mint internáltat, őrizték a fogházban. A belügyminiszter láthatóan furcsálta ezt az eljárást. Ugy látszik, a helyi hatóságok még bizalmatlanok dr. Róth iránt, mert a törvényesektől határozatot kapott, mely szerint nem fogadják el ügyvédi esküre való jelentkezését. Dr. Róth most a politikától visszavonulva, családjával körében várja ez ügyben is a felsőbb hatóságok döntését.

— A magyar költségvetés. Budapestről jelenti: Korányi pénzügyminiszter közölte a jövő évi költségvetést. Eszerint a bevételek 108 milliárdot, a kiadások 202 milliárdot tesznek ki. A deficitet vagyonadóval és kölcsönökkel fogják fedezni.

— A csehszlovák szabadgondolkodók kongresszusa. Prágából jelenti: A csehszlovák szabadgondolkodók kongresszusa óriási érdeklődés mellett folyik. A kongresszust Kiejcsi prágai egyetemi tanár nyitotta meg nagyszabású beszéddel. Massryk elnök üdvözlő beszédében kiemelte, hogy a fiatal csehszlovák közírtársaságnak szűksége van szabadgondolkodókra, hogy a különböző anyanyelvű népek békében élhessenek egymás mellett. A kongresszuson részletes megbeszélés tárgya volt az egyház és az állam elválasztásának kérdése. A vita során kitűnt, hogy a túlnyomó többség a francia megoldást jobbnak tartja az amerikaiénál. A csehszlovákiai magyar és német szervezetek csatlakoztak a prágai központhoz. Badone képviselő behatástan ismertette a bolsevizmust. A kongresszus tiltakozott a szabadgondolat elnyomása ellen, amelyet Szovjet-oroszországban gyakorolnak. A legközelebbi kongresszust Rómában tartják meg. (Kurir.)

— Franciaország fizeti az amerikai kölcsönt. Lyonból táviratozzák: A La Lorraine nevű hajó Havreból New-Yorkba érkezett. A francia kormány ezzel a hajóval ötszázezer dollár aranyat küldött Amerikába, ottani kölcsönének a törlesztésére. Az aranyat a J. P. Morgan-féle bankház vette át.

*** Metropol kávéházban** kedden és pénteken katonazene, többi napokon elsőrangú cigányzene hangversenye.

*** Siremlék felavatás.** Néhai Hirsch Hermann volt dési fatermelő siremlékét e hónap 19-én, vasárnap délelőtt 10 órakor fogják a dési temetőben ünnepélyesen felavatni. A megboldogult rokonait, barátait és tisztelőit ezúttal kérjük fel a gyászünnepélyen való megjelenésre. A gyászoló család.

KÖZGAZDASÁG

Magyar-francia üzletek. Bécsből jelenti: A magyar-francia gazdasági közzeledés következményei röviden a következőkben foglalhatók össze: A francia tőke megszerezte az ellenőrzést az összes magyarországi vasúti vonalakon. A Hitelbanknál vállalt érdekeltsége folytán a francia tőke ellenőrzést gyakorol a legtöbb iparág fölött. Bár a dunahajózási vállalatok főérdekeltsége az angol tőke lett, a francia érdekeltségnek úgy a dunagőzhajózási vállalatoknál, mint a budapesti kikötőknél van sokora szerepe, hogy a vízi szállítások terén is végezheti az ellenőrzést. (Kurir.)

A valutapiac állása. Kolozsvár, szept. 17. A magánforgalomban a lei 330—350, dollár 50—52.

Bukarest, szept. 16. Márka 101—102, rubel 92—94, francia frank 345—350, svájci frank 715—720, lira 250—260, dollár 48—50.

Bécs, szept. 15. Lei 517¹/₂, márka 500, svájci frank 4077¹/₂, francia frank 1700, olasz lira 1090, font sterling 850, dollár 233, rubel 280. Szabadforgalom: Zágráb 252, Budapest lebélyezett korona 103¹/₂, Prága 418, Varsó 108, sokol 418, dinár 1000.

Prága, szept. 15. Lei 137¹/₂, dinár 241, márka 121, svájci frank 1116, norvég korona 996, dán korona 996, svéd korona 1436, lira 293, francia frank 457, font sterling 240—39, dollár 70—71, osztrák leb. kor. 23.

Berlin, szept. 15. Lei 118¹/₂, font sterling 210, francia frank 400, lira 260, szokol 8220, osztrák leb. kor. 20¹/₂, svájci frank 1000, lengyel márka 21¹/₄.

Zürich, szept. 15. Bukarest 130, Berlin 1060, Newyork 624, London 2155, Páris 4065, Kopenhága 85, Stockholm 125¹/₂, Kristiania 85¹/₂, Prága 9, Bécs 260, Zágráb 540, Budapest 277¹/₂, Belg. ad. 2194, osztrák leb. kor. 250.

Budapest, szept. 15. Lei 555, márka 495, font sterling 925, francia frank 1860, svájci frank 4200, dollár 280, lira 1180, rubel 305, szokol 397¹/₂, osztrák korona 95, dinár 950.

Páris, szept. 15. Bukarest 3175, London 5339, Newyork 155, Olaszország 66, Prága 2225, Svájc 2475.

SPORT

Felhívás!

Fölkérem a Haggibbor összes férfitagjait és azokat a fiatalembereket, középiskolai tanulókat is beleértve, akik az október 20-i sportünnepségeken részt ohajtanak venni, jelenjenek meg e hónap 20-án, hétfőn délután 6 órakor a Zsidó Nemzeti Szövetség udvarán, Szentlélek-u. 15. alatt, hogy a gyakorlatokat megkezdhesük. Kérem a résztvevőket, öltözzenek ez alkalomra úgy, hogy ruhájuk a gyakorlatokhoz is alkalmas legyen. — Kérem az ifjúságot, legyen részt minél nagyobb számmal a cionista konferencia alkalmával, október 20-án tartandó sportversenyeken, ennél is inkább, mert nemcsak a győztesek, hanem minden résztvevő szép emlékérmét kap. Dr. Salamon, titkár.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Péntek: Traviata (Susnek Anna, szerződött tag első fellépésével. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Szombat: Drótostót. (Operette-repriz. Uj betanulással s új szereposztással.)
Vasárnap d. u.: Peleskei nótárius. (Szentgyörgyi István főléptével. Mérsékelt helyarákkal.)
Vasárnap este: Drótostót.

A Zsidó Nemzeti Alap célja:
Zsidóország fölött a zsidó nép
elidegeníthetetlen tulajdonát
visszavásárolni.
(V. cionista kongresszus 5681.)

Egy elajfa 10 L, 100 fa egy kert,
1000 fa egy liget, egy annam
50 Lel. Nacala 5.000 Lel. Jahr-
zeit-alapítvány 500 L. Munkás-
otthon 2000 L, Aranykönyvi be-
vezetés 400 L.

A Zsidó Nemzeti Alap vagyonának 80 százaléka már Zsidóországban van investálva. Az Alap központi vezetősége ma Hágában székel s a cionista kongresszusnak tartozik elszámolással

A Zsidó Nemzeti Szövetség Nemzeti Alap hivatalának kimutatása.

5680. év Elul hó 20-tól 5681. év Thisri hó 1-éig a következő adományok folytak be iradánkba:

Általános adomány	260 K — f.
Faadomány	2.138 „ — „
Persely	945 „ 33 „
Osszesen:	3.343 K 83 f.

Általános adománv
Szászrégen. Dr. Klein Vilmos 200 K.
Kolozsvár. Beth Abraham imaházban: Löwinger Jakab 60 K.

Zs. N. Sz. Erdeje
Hatikva liget Szászrégen.
Maggold. Klopot Mihályné és leánya Róza kertje

Hübner Jakab és menyasszonya 2 fa, Klopot Mihály, Fixel Vilmos, Hauptmann Leó, Metzler Lázár, Hauptmann L.-né, Kínán Hermann, Heszler Mór, Leichner Nándor, Hübner Tobe, Wartenberg Samu, Hamiet József 1-1 fa, Blei Dávid és neje 2 fa, Hamiet Lázár gyűjtése 11 fa, Schwesberg J. gyűjtése 20 fa. (Eddig befolyt 920 K.)

Dédai Zsidók kertje
Leichner Nándor, Metzler Lázár 5-5 fa. (Eddig befolyt 200 K.)
(Szászrégeni Hatikva ligetbe eddig befolyt 8.125 K)

Dévai Zsidó Hílközség ligetje
Dévai Zsidó Ifjúsági Egyesület kertje
5680. Áb hó 14-én (1920. VII. 29. rendezett mulatság jövedelméből 16 fa, Löwinger Károly, Klein Sándor, Lőrinc Irénke, Löwy Szabin, Heller H., Dr. Lauffer Andor, Hochmann A., Breier Sándor, Hollós Antal, Dr. Naumann L., Feiger Ella 1-1 fa. (Eddig befolyt 1.570 K.)
540.—
(A dévai hílközség ligetjébe eddig befolyt 3.830 K.)

Dr. Eisler Mátvás főrabbi ligetje Kolozsvár
Maggoldgüll Weisz Jenőné sz. Israel Dóra II. kertje
Blum Lolla és Israel Dezső kertje javára II. évf. 38. ik számban 290.— III évf. 2. ik számban 250.— kimutatva összesen 540.— összeget magbold. Weisz Jenőné sz. Israel Dóra II. kertje javára lett írva, miután a kert egy éven belül nem lett befejezve (Eddig befolyt 1.6000.—)
540.—
(Dr. Eisler főrabbi ligetjébe eddig befolyt 8.860.—)

Weiszbürg Chaim ligetje Kolozsvár.
Kaczér Illés kertje
Löwi Noemi Seelenfreund Sándor nevére 2 fa (Eddig befolyt 180.—)
40.—
Dr. Desberg Simon kertje.
Török Mór a Beth Abraham imaházban 50.— (Eddig befolyt 350.—)
50.—
Maggold. Nussbächer Mihályné kertje.
Székely Béláné a magbold. nevére 2 fa (Eddig befolyt 1.180.—)
40.—
(Weiszbürg ligetjébe eddig befolyt 9.050)

„Ezra“ főiskolai hallgatók egyesületének ligetje Kolozsvár
Klein Margit és Baumzweig Ibrahim II. kertje.
Ezraisták 108.— (Eddig befolyt 1.770.—)
108.—
(Az Ezra ligetbe eddig befolyt 5.900.—)

Zs. N. Sz. Bihari Szervezetének ligetje Nagyvárád
Földes Jolán és Neumann Mór kertje.
Izsák Dezső Bláj magbold. édes anyja Siszli és édes apja emlékére 1-1 fa (Eddig befolyt 985.—)
40.—
(Nádradi ligetbe eddig befolyt 4.546.—)
Legmann Hillel kertje Beteg.
Legmann Hillel 10 fa (Eddig befolyt 1.230.—)
200.—
(Zs. N. Sz. Erdejébe eddig befolyt 313.556.—)

Persely
Kolozsvár. Winkler Janka 191.04, Ernster A. József 142.84, Kertész Márton 125.20, Dick Jakab 105.03, Dr. Krémer Ármán 86.—, Dr. Salamon Ignác 62.—, Kohn Emil 59.—, Hilfmann és Süssel 57.—, Abraham Dezső 30.56, Grünfeld Jakab 26.40, Rosenfeld Ármán 28.55 és kisebb gyűjtések 44.99 945.33
Jelen számunkban kimutatva 3.843 K. 83 f.
Eddig kimutatva 390.564.80
Osszesen: 393.918.13

Zs. N. Sz. Nemzeti Alap Hivatala

קרן תרבות „Tarbut Országos Zsidó Iskola-egyesület Rendelkezési Alapja“

A „Tarbut“ célja az erdélyi zsidóság hebraizálását szolgáló intézmények létesítése, illetőleg fenta tása.

5680. év Elul hó 20-tól 5681. év Thisri hó 1-éig a következő adományok folytak be iradánkba:

Általános adomány	1488 K 50 f.
Általános adomány:	
Székelykeresztúr. Farkas Arnold 647-50, Farkas Lázár 50.—	697-50
Reformátuskövesd. Reichmann József	260.—
Élesd. Kaufmann Ferenc	140.—
Nagybánya. Herskovits Berta	100.—
Sóvárad. Teichmann Zoltán	100.—
Csikszócska. Rosenhek Izidor	59.—
Menyő. Deutsch Adolf	50.—
Ólhévíz. Rosenfeld Lipót	20.—
Szásznádas. Kisebb adomány	2.—
Jelen számunkban kimutatva	1488.50 K
Eddig kimutatva	48.764.80 K
Osszesen	50.192.80 K

Zs. N. Sz. Kulturügyiosztálya.

קרן תרבות Erec Jiszrael ujjáépítési alap

Az alap célja Palesztinát olyan nívóra emelni, hogy méltóan viselhesse a Zsidóország nevet.

5680. év Elul 20-tól 5681. év Thisri hó 1-éig a következő adományok folytak be iradánkba:

Általános adomány	1870.— K
Általános adomány.	
Déva. A Zsidó Ifjúság által 5680. év Áb 14-én (920 VII. 29.) rendezett mulatság jövedelméből	1420.—
Kolozsvár. Beth Abraham imaházban: Israel Aladár 400.—, Friedmann Hermann 50.—	450.—
Jelen számunkban kimutatva	1.870.— K
Eddig kimutatva	254.049.90 K
Osszesen:	255.919.90 K
Zs. N. Sz. Erec Jiszrael Ujjáépítési Alap Hivatala.	

As Uj Kelet előfizetési árai:

egész évre	L 240.—	negyed évre	L 70.—
fél „	„ 130.—	egy hónap „	„ 25.—

Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1 L.
A régi királyság területén 1 leu
Ausztriában 4 kor.
Cseh-Szlovákiában 1 cseh kor.
Jugoszláviában 1 dinár
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vesz fel a kiadóhivatal.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JÓZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.t.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szentlélek-u. 1/a.

DEUTSCH TESTVÉREK SZÁLLÍTÓK KOLozsvár
Indítanak gyorsan gyűjtőkoszát minden irányból, minden irányba felelőség mellett. ○○○○○

Nagyobb tétel cigarettá papír érkezett **CLUB** extrabis
Samum, Aida, Riz Abadie ::
LÉB FIVÉREK Cluj, Széchenyi-tér 9. szám.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor 1 Lou. Vastagabb betűvel 2 Lel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 Lel.

Plissirozás, Góvilározás gyorsan és szépen készül Moskovitz nődivatterem. Str. Memorandului (Unió-u.) 15. sz. emelet.
Házhelyeknek igen alkalmas parcellák

eladók a Gépész utcának folytatásán. Értekezni lehet az Anker bizt. társ. irodájában Egyetem-utca 3. sz. d. e. 9-11 és d. u. 1-3 óráig.

Részvénytársaságok és gyárak figyelmébe!

Hírnevess **Remington** Irógépek. Modell 10. Román karakteres betűkkel is, látható kétszínű írásu, mérsékelt zajjal dolgozó, bármely mennyiségben raklám árak mellett kaphatók a **Banca Centrala pentru Industrie si Com.**

CLUJ és SIBIU amely egész Erdély és Bánát területén kizárólagos vezérképviselettel van megbízva.

AUREL CİNTEA & Co.
Olasz férfi kalapok nagyban kaphatók
Import és Export vállalat
SIBIU, Str. Mace-larilor No. 7-9. sz.
Sürgőnycim: Cinte Comp. Sibiu

A legelegánsabb angol és francia kosztümök, kabátok, utcai ruhák és színházi köppenyek
BLAU MIHÁLY
Szentegyház-utca 3. szám alatti női divat szalonjában készülnék.

Intrepinderile Forestiere Române
CLUJ
Fakereskedelmi, faipari és fabank részvénytársaság.

EINZIG ÉS BADITIONU
szállítási vállalata BRASSÓ, Lópiac 4. 1
Elváltatja mindennemű kocsirakomány és gyűjtő kocsit szállítását teljes felelőséggel.
Gyors, biztos szállítás !!

Cluj (Kolozsvár),
Ujra társ
— Az Uj Varsó, okt. 1 a lengyel kormány laskat kezdett a viselőivel, hogy v sára nézve megáll sok annak idején Most a lengyel tárgyalások felvétele a következő hivat tember 25-én ism zsidó egyezségi tár Daszynski mi pártok képviselői e pártok küldöttei j gyelek és a zsidó lebetőségét. Hangs immár betelik éve zeti védelem érde összes nemzeti erő teremtt. amely